

"אורות הפרשה" עלון פרשת השבוע כיתה קטנה אבל גדולה!

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת תולדות ♦ כט' חשוון תשע"ד ♦ עלון 52

זיכך המדות בדרך הדעת הוא קודם לזיכוכן בדרך הרגש, כי אם לא ידע מה טוב ומה רע, איכה ירגיש לקנות את הטוב בטבע של קנין ולהרחיק את הרע שבנטיה הטבעית אחר ההרגל.

העלון יוצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קדוש השם הי"ד

דתל"ש קדום - הרב צחור נועם

"ויגדלו הנערים והי עשיו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים". הייתכן? בביתו של יצחק אבינו וסבא אברהם, עולה וצומח דתל"ש? להבנת הסוגיה הבה נתבונן בדברי הרצי"ה (נתיבות ישראל) "החינוך של האיש הפרטי, הלא הוא ההוצאה מכח לפועל, מהעלם לגילוי, את הכוחות והכישרונות הנמצאים בנפש הילד בטבעה, או הראויים לפי טבעה להתקבל בה ביותר מתוך ההשפעות החינוכיות השונות. כשגורמי החינוך – ההורים והמורים, הספרות והסביבה של הילד מותאמים ומכוונים לשכלל כישורו הטבעי הזה של הילד, ופיתוחו בדרכי החיים השונים, אז החינוך הוא מוצלח וטוב. וההיפך, כשכישורו הטבעי הזה של הילד נעזב, אם לא יפותח ולא ישוכלל, כשגורמי החינוך מכריחים וכופים אותו לצד אחר, המזרז לו לפי טבעו, הרי הוא נעשה גבר לא יוצלח. הצלחת החינוך היא באותה מידה שהוא עומד על עמדתו הראויה ושומר את תפקידו, שהוא מתכוון כלפי הטבע הפנימי, כאשר בראו אלקים, להשלימו, לפתחו ולשכללו, ועל ידי האמצעים הגורמים והמסיעים השונים" (עכ"ל). במדרש בבראשית רבה (פרשה סה) נאמר: "רבן שמעון בן גמליאל הנשיא מלמדנו כי על אף זהירותו המופלגת בכבוד אביו, לא הגיע לשלמות הכבוד שנהג עשיו ביצחק אביו. אמר: "כל ימי הייתי משמש את אבא, ולא שימשתי אותו אחד ממאה ששמש עשו את אביו. אני בשעה שהייתי משמש את אבא, הייתי משמשו בבגדים מלוכלכים, ובשעה שהייתי יוצא לדרך, הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות".

"זהירותו של עשיו בכבוד אביו אומרת דרשני. הייתכן כי אדם החשוד על גילוי עריות ושפיכות דמים יכבד את אביו יותר מנשיא ישראל? אין הדעת סובלת כי אדם חומרני, המזלזל בתחיית המתים עד שמוכר את בכורתו תמורת נזיד עדשים, יתייצב בראש המכבדים את הוריהם. האם אין סתירה גדולה מזו? אפשר שבהצבת סתירה זו חפצו חז"ל ללמדנו יסוד חשוב בהבנת קיום המצוות. הבה נטה את אוזנינו ונאזין לוויכוח דמיוני המתנהל בין כופר למאמין: "אין לך בעלות על תורת המוסר", טוען הכופר, "אני מוסרי לא פחות ממך, ואולי אפילו יותר. לא צריך להיות מאמין כדי להיות אדם". לכאורה, צודק הכופר בטענותיו. המציאות מלמדת כי בעוד שבמערכת המצוות ש"בין אדם למקום" ניכר הבדל משמעותי בין המאמין לכופר, הרי שבמצוות ש"בין אדם לחברו" ניצבים הם זה לצד זה. האומנם? האם ניתן לנהל חיים נטולי אמונה, ובד בבד להיזהר בקיום מצוות כגון: השבת אבידה וכיבוד הורים? יסוד זה מונח בתשובת אברהם אבינו לאבימלך: "אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי". וביאר הנצי"ב: "הן אמת שיש כאן דרך ארץ, אבל אין זה מצד יראת אלהים, אלא מחמת שכל אנושי... ומי שאין בו יראת אלהים, אינו יכול להתגבר על יצרו המכריע את דעת האדם". (מתוך ערכים)

למשפחת כיתה י/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה י/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשע"ג כל הזכויות שמורות

דמות מיוחדת במינה בשכונת שערי חסד בירושלים היה ר' בצלאל גולדשטיין זצ"ל, שכולם הכירוהו בכינוי "בצלאל החלבן", על שום שפרנסתו באה לו מחלוקת חלב בבתים, כמנהג הימים ההם. ר' בצלאל זה, לא רק שעשה את מלאכתו עראי, אלא שהיה תמיד שקוע כל כולו בתורה, גם כאשר הסתובב עם כדי החלב בידו, והש"ס היה שגור על פיו, עם רש"י ותוס'. בימים ההם היה נפוץ הסיפור על הגאון רבי זליג בנגיס זצ"ל, שלאחר עלותו ארצה שח פעם לרעייתו הרבנית, כי גמר אומר שלא לקבל משרת רבנות כאן, הכל מפני שבימיו הראשונים בארץ פגש את ר' בצלאל החלבן שנכנס אתו לשיחה בלימוד, והרב בנגיס כה התפעל מידיעתו בש"ס, עד שאמר: אם החלבנים בירושלים הם תלמידי חכמים כה גדולים - הרי אין שיעור לגדולתם של רבני ירושלים, ואם כך, מה לי לחפש להיות רב במקום כזה? על מידת היותו שקוע כולו בתורה, תעיד העובדה, שאם התעוררה לו קושיא בלימוד ובדרכו מוצא תלמיד חכם - היה שוכח את עבודתו ושקוע בשיחה למדנית, ולא פעם קרה שבכלל היה שוכח לחלק את החלב, דבר שגרם לכך שלקוחותיו קנו חלב במקום אחר, והוא היה נשאר עם סחורתו באין דורש, וגם בלי פרנסה. אני עצמי - אמר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצוק"ל - שידעתי על טבעו זה של ר' בצלאל, נהגתי להתחמק ממנו כל אימת שראיתי אותו מרחוק עם כדי החלב, כדי שלא יפסיק מעבודתו ולא יפסיד את פרנסתו. והנה, פעם אחת, בעוברי באחת מסמטאות שערי חסד, מבחין אני ממרחק לא גדול בר' בצלאל וכדיו בידי כשהוא יורד בשיפולי הרחוב, והוא נראה לי מהורהר ושקוע במחשבותיו. מיד הבנתי שקושיא מנקרת לו במוח ומיד יעצור אותי. נהגתי כתמיד וחמקתי מיד לסימטא אחרת, אבל הוא ראה אותי והתחיל לרוץ אחרי: ר' שלום, ר' שלום, יש לי קושיא עצומה על התוס', ובעודו רחוק ממני הוא מפרט את קושייתו: "הנה, התוס' בבא מציעא אומר כך", אבל אני עשיתי את עצמי כלא שומע, והמשכתי להתרחק ממנו. ר' בצלאל לא הירפה, אלא המשיך לצעוק כלפי: מה קרה, למה אתה בורח, האם הקושיא אינה מוצאת חן בעיניך? אמרתי בליבי, אם כך הדבר, צריך אני להסביר לו את סיבת בריחתו, ואמנם ניגשתי אליו ואמרתי לו: ר' בצלאל, אם אתעכב על ידך לשמיעת הקושיא - אתה תפסיד את הכנסתך, שהלא מכירת החלב היא הפרנסה שלך! התבונן בי ר' בצלאל בעיניו היוקדות אש ואמר: ר' שלום, התורה היא הפרנסה! (נלקט מהספר "שאל אביך ויגדך")

משנת - הראי"ה זצ"ל

בדרשתו על הפסוק "תקע בשופר גדול לחרותנו" קובע הרב קוק כי ישנן שלוש דרגות בשופר הגאולה: שופר גדול, שופר בינוני ושופר קטן; השופר הגדול והמעולה מסמל את ההתעוררות הדתית של עם ישראל לגאול את ארצו המובטחת על ידי בורא העולם, ולקולו שמעו גדולי ישראל שכמהו לשיבת ציון. אולם, ישנו שופר אחר שקורא ליהודים לעלות לארץ-ישראל מפני שזוהי ארץ אבותיהם - "פה חיו אבותינו, נביאינו, מלכינו. פה נוכל לחיות כעם בן חורין במולדתנו, פה נוכל לחנך את ילדינו באווירה יהודית". לדברי הרב קוק, גם שופר 'בינוני' זה הוא כשר ויש לברך עליו!

אבל - פרץ הרב קוק בבכי - "יש שופר של בהמה טמאה - שונאי ישראל תוקעים באוזני העם וקוראים ליהודים לנוס כל עוד נפשם בם ולעלות לארץ-ישראל, אויבים מכריחים מלחמה ומרעישים ברעש אותם להיגאל, מתריעים בתרועות של צרות וייסורים, ואינם נותנים להם מנוח. ומי שלא שמע לקול השופר הראשון ואף לקול השופר השני לא שמע, שומע בעל-כורחו בקול השופר האחרון... אולם על שופר זה אין לברך - 'אין מברכין על כוס של פורענות' (ברכות נא, ע"ב)".

[עפ"י מועדי הראי"ה, תש"מ, עמ' סט]

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד